

PM Kompletterande ändringar efter granskning

Tunnelbana till Älvsjö – spårlinje och stationer

2025-11-21

Titel: PM Ändring efter granskning, Tunnelbana till Älvsjö – spårlinje och stationer

Uppdragsledare: Per Reiland, Sweco

Projektleddare: Kajsa Nilsson, Förvaltning för utbyggd tunnelbana (FUT)

Bilder & illustrationer: Sweco

Dokumentid: 7100-C72-23-00013

Diarienummer: FUT 2024-0984

Utgivningsdatum: 2025-11-21

Distributör: Region Stockholm, Förvaltning för utbyggd tunnelbana

Box 454 36, 104 31 Stockholm. Tel: 08 123 100 00. E-post: registrator.fut@regionstockholm.se

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
1.1	Ändringar efter granskning.....	4
1.2	Bedömning av miljökonsekvenser	4
1.3	Samlad bedömning	4
1.4	Delgivning av ändringar.....	4
2	Beskrivning av ändringar.....	5
2.1	Teknikbyggnad Långholmen – utgår.....	5
2.2	Station Liljeholmen – ändrad användning av etableringsyta.....	11
2.3	Station Liljeholmen – borttaget tillfälligt markanspråk i byggnad	12
2.4	Arbetstunnel Årstakrossen – justerat markanspråk.....	12
2.5	Redaktionella ändringar och förtydliganden	20

1 Inledning

1.1 Ändringar efter granskning

Järnvägsplanen för tunnelbana till Älvsjö – spårlinje och stationer ställdes ut för granskning 19 maj till 19 juni år 2025.

Granskningshandlingen finns tillgänglig på Region Stockholms hemsida:

<https://nyatunnelbanan.se/alvsjo/beslut-och-handlingar/>

Inkomna granskningssynpunkter har föranlett ändringar av järnvägsplanen som finns sammanfattade i *PM Ändringar efter granskning*.

I denna PM redovisas endast kompletterande ändringar som skett efter 25 september 2025. Följande handlingar berörs av ändringarna:

- Plan- och profilkarta permanent markanspråk
- Tvärsektion permanent markanspråk
- Plankarta tillfälligt markanspråk
- Bilaga till plankartor tillfälligt markanspråk
- Planbeskrivning
- Bilaga till planbeskrivning berörda detaljplaner
- Fastighetsförteckning
- Översiktskarta för tvärsektioner
- Översiktskarta med bladindelning för tillfälligt markanspråk

1.2 Bedömning av miljökonsekvenser

Miljökonsekvensbeskrivningen tillhörande järnvägsplanen godkändes den 7 mars år 2025 av Länsstyrelsen i Stockholms län. De revideringar som redovisas i denna PM bedöms inte förändra miljökonsekvenserna. Därmed görs inga ändringar av miljökonsekvensbeskrivningen.

1.3 Samlad bedömning

Ändringar bedöms inte vara av sådan omfattning och karaktär att ny granskning med utställning krävs. Det bedöms vara tillräckligt att de som berörs av ändringarna underrättas och ges möjlighet att yttra sig över ändringarna.

1.4 Delgivning av ändringar

Ändringarna delges via brev till fastighetsägare, rättighetsinnehavare och tomträttshavare i fastighetsförteckningen som berörs av ändringarna. Därutöver delges berörda myndigheter.

Delgivning av ändringar har skett genom kommunikation mellan 7 oktober och 20 november år 2025.

2 Beskrivning av ändringar

I kapitlet beskrivs genomförda ändringar tillsammans med motiv till ändringarna. Varje ändring har en egen rubrik med underrubriker för berörda handlingar. Ändringarna redovisas geografiskt från norr till söder. Ändringar av mer redaktionell karaktär redovisas i kapitel 2.5.

Ändrade figurer och kartor redovisas genom utklipp från granskningshandlingen tillsammans med utklipp av motsvarande ändrade versioner, se exempel i avsnitt 2.1.1. Textändringar redovisas

genom överstruken röd text för borttagna delar och blå text för tillagda delar, se exempel i avsnitt 2.1.4. För teknikbyggnad Långholmen redovisas ändringen i *Bilaga till plankartor tillfälligt markanspråk, Planbeskrivning* och *Bilaga till planbeskrivning berörda detaljplaner* i löptext då ändringen är omfattande, se avsnitt 2.1.4, 2.1.5 och 2.1.6. Ändringar i fastighetsförteckningen beskrivs genomgående i löptext, se exempel i avsnitt 2.1.7.

2.1 Teknikbyggnad Långholmen – utgår

Ändringen består av att planerad utformning med en teknikbyggnad på Långholmen har utgått.

Motiv till ändringen är att nya trafiksystemsutredningar för ett modernt trafiksystem för tunnelbana till Älvsjö visar att teknikbyggnaden inte längre är nödvändig för trafiksystemet. Detta möjliggör en anläggning utan en teknikbyggnad på Långholmen. Det innebär att såväl tillfälligt markanspråk (T_{34c}, T_{44a}, T_{44b}, T_{64e}, T_{74d}) som permanent markanspråk ovan mark (Js₁ och Js₂) och permanent markanspråk under mark (Js₁) kopplat till teknikbyggnaden utgår.

Ändringen berör en ritning för *Plan- och profilkarta permanent markanspråk*, en ritning för *Tvärsektion permanent markanspråk*, en ritning för *Plankarta tillfälligt markanspråk*, *Bilaga till plankartor tillfälligt markanspråk*, *Planbeskrivning*, *Bilaga till planbeskrivning berörda detaljplaner* samt *Fastighetsförteckning* enligt nedan.

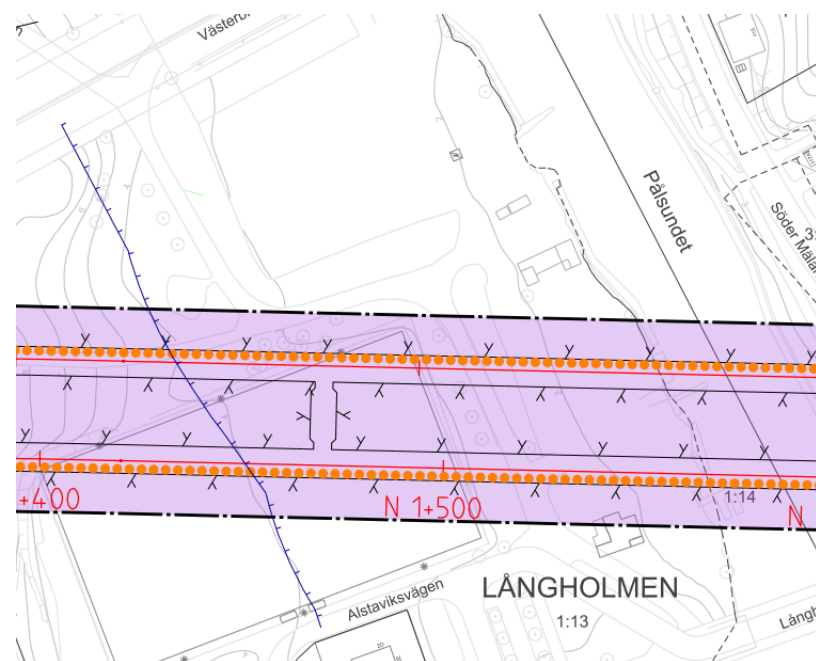
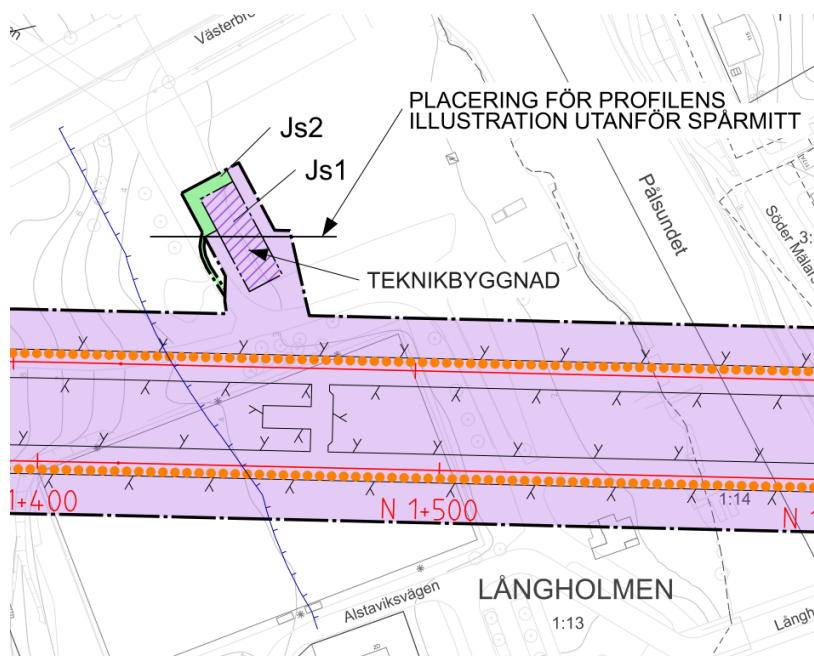
Tvärtunneln som redovisas i *Plan- och profilkarta permanent markanspråk* i granskningshandlingen finns kvar men har utgått i redovisningen i profilen för att överensstämma med redovisningen av övriga tvärtunnlar längs spårlinjen.

2.1.1 Plan- och profilkarta permanent markanspråk

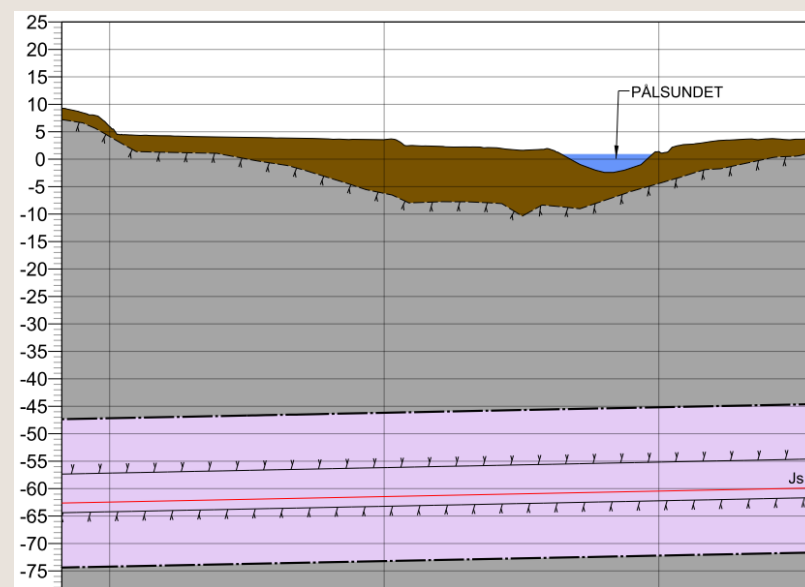
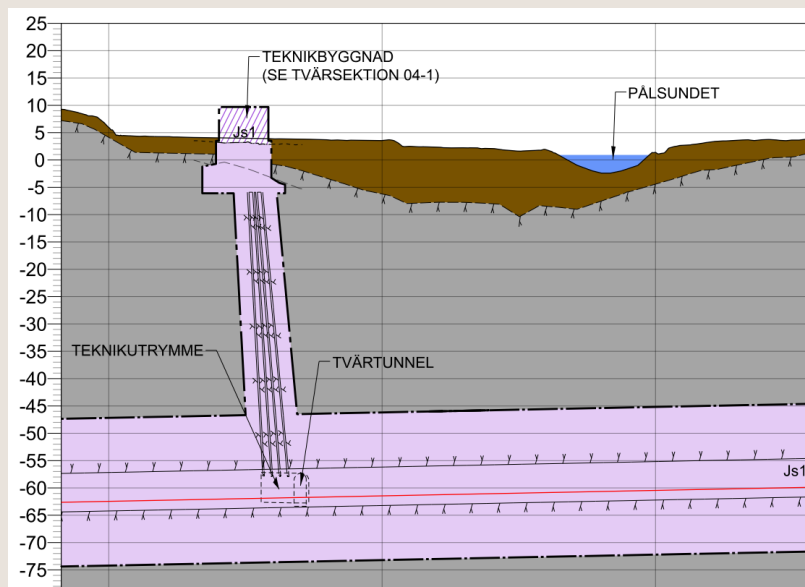
RITNINGSNUMMER GRANSKNINGSHANDLING, 2025-05-05

ÄNDRING EFTER GRANSKNING

M72-X755-10PL-
A0192-00-0004

M72-X755-10PL-
A0192-00-0004

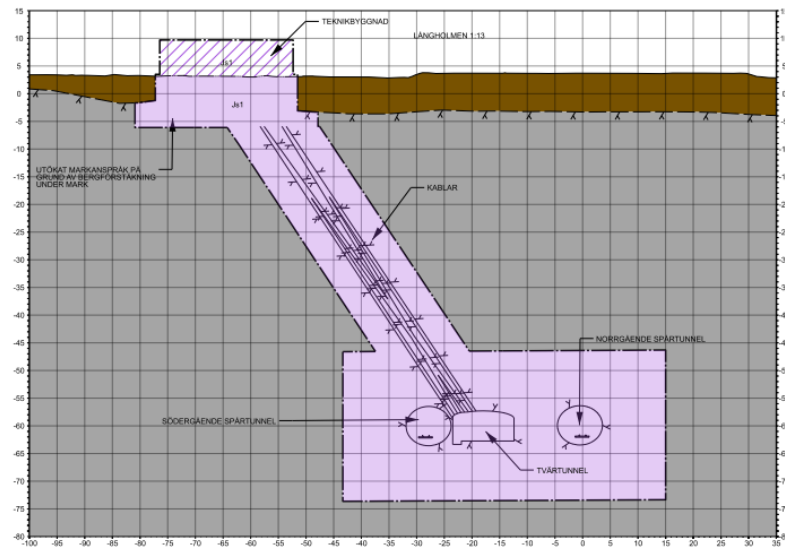

2.1.2 Tvärsektion permanent markanspråk

RITNINGSNUMMER GRANSKNINGSHANDLING, 2025-05-05

ÄNDRING EFTER GRANSKNING

M72-X755-10PL-
A0480-20-0004,
sektion 04-1

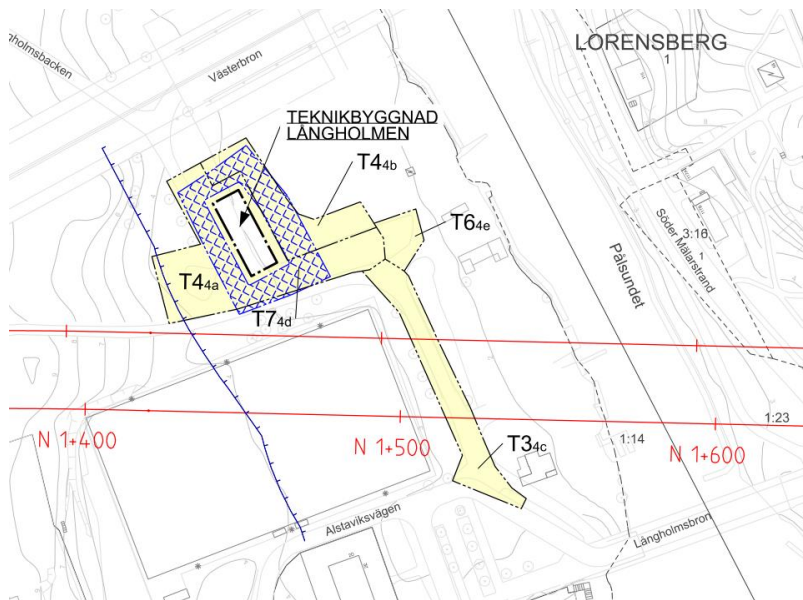
Utgår.

2.1.3 Plankarta tillfälligt markanspråk

RITNINGSNUMMER GRANSKNINGSHANDLING, 2025-05-05

ÄNDRING EFTER GRANSKNING

M72-X755-10PL-
A0194-10-0002

Utgår.

2.1.4 Bilaga till plankartor tillfälligt markanspråk

Då allt tillfälligt markanspråk kopplat till teknikbyggnaden på Långholmen utgår är beskrivningar av dessa ytor borttagna i bilagan.

2.1.5 Planbeskrivning

Planbeskrivningen har reviderats och information om teknikbyggnaden avseende både text och bild har tagits bort. Nedan listas de stora förändringarna till följd av att teknikbyggnaden på Långholmen utgår:

- *4.4.2 Beskrivning och funktion* – Ny text som förklarar att teknikbyggnad på Långholmen utgår.
- *4.4.2.5 Teknikbyggnad Långholmen* – Hela avsnittet med beskrivning av lokalisering, utformning samt bortval med

motiv har tagits bort. Som en följd effekt får nästkommande rubrik om tunnelmynningar för servicetunnlar ny numrering.

- *5.2.9 Elektromagnetiska fält* – Avsevärt förkortad text då bortvald utformning med teknikbyggnad på Långholmen utgjorde den största påverkan på aspekten elektromagnetiska fält.

2.1.6 Bilaga till planbeskrivning berörda detaljplaner

Detaljplanerna numrerade som 1, 3 och 63 i bilagan berörs inte längre av tillfällig nyttjanderätt, varför information avseende både text och bild tagits bort.

2.1.7 Fastighetsförteckning

Ändringen innebär att fastigheten LÅNGHOLMEN 1:13 inte längre belastas av varken permanent markanspråk ovan mark (Js1 och Js2) eller tillfälligt markanspråk ovan mark (T3, T4 och T6) och under mark (T7).

Ändringen innebär också att rättighetshavare som inte längre påverkas har strukits i fastighetsförteckningen.

2.2 Station Liljeholmen – ändrad användning av etableringsyta

I avsnitt 2.6 i *PM Ändringar efter granskning 2025-09-25* finns en uppdelning av etableringsyta T4_{6a} vid station Liljeholmen dokumenterad. Därefter har en kompletterande ändring av etableringsytan gjorts i dialog med fastighetsägaren och exploatören. Den kompletterande ändringen innebär att T4_{6h} har utökats i omfattning medan T4_{6a} har minskats i motsvarande omfattning, det totala tillfälliga markanspråket är

detsamma som i granskningshandlingen. Den kompletterande ändringen redovisas i detta dokument jämfört med den tidigare dokumenterade ändringen i *PM Ändringar efter granskning*.

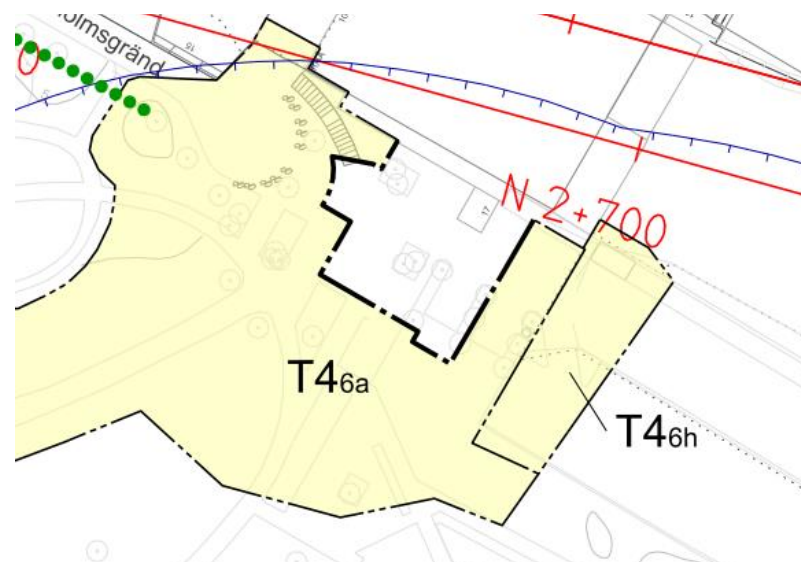
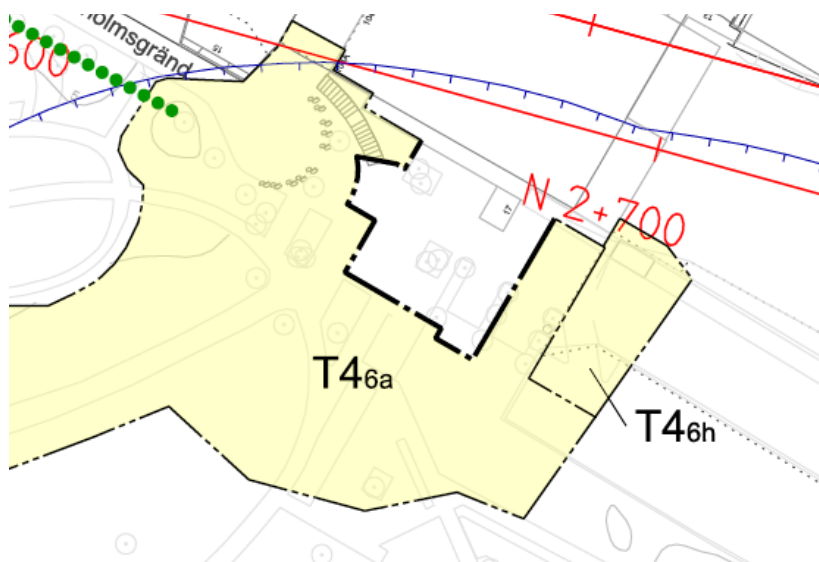
Ändringen berör en ritning för *Plankarta tillfälligt markanspråk* (ändringen syns även på angränsande plankarta 0005) enligt nedan.

2.2.1 Plankarta tillfälligt markanspråk

RITNINGSNUMMER PM ÄNDRINGAR EFTER GRANSKNING, 2025-09-25

KOMPLETTERANDE ÄNDRING EFTER GRANSKNING

M72-X550-10PL-
A0288-10-0004
och
(M72-X745-
10PL-A0327-
0005)

2.2.2 Fastighetsförteckning

Ändringen innebär att tillfälligt nyttjande T4_{6a} inom LILJEHOLMEN 1:1 har minskats med 119 kvadratmeter medan tillfälligt nyttjande T4_{6h} har utökats i motsvarande omfattning jämfört med utbredningen i *PM*

Ändring efter granskning 2025-09-25. Det totala tillfälliga markanspråket är detsamma som i granskningshandlingen.

2.3 Station Liljeholmen – borttaget tillfälligt markanspråk i byggnad

I avsnitt 2.7 i *PM Ändringar efter granskning 2025-09-25* finns en borttagning av tillfälligt markanspråk i byggnad dokumenterad. Den påverkar fastighetsförteckningen avseende två fastigheter,

LILJEHOLMEN 1:1 och STUBINEN 2. I *PM Ändringar efter granskning 2025-09-25* redovisades dock endast borttagningen för LILJEHOLMEN 1:1.

2.3.1 Fastighetsförteckning

Arealen motsvarande 7 kvadratmeter för yta T8_{6i} på fastigheten STUBINEN 2 utgår.

2.4 Arbetstunnel Årstakrossen – justerat markanspråk

Ändringen består av att pluggen till arbetstunneln har flyttats vilket i sin tur innebär en minskning av permanent markanspråk under mark (Js1) och en utökning av tillfälligt markanspråk (T4_{12a}). I övrigt är arbetstunnelns utformning oförändrad. Pluggen är den avskiljande vägg som byggs när tunneln tas ur bruk efter byggtid.

Motiv till ändringen är en granskningssynpunkt från fastighetsägaren om att ta bort det permanenta markanspråket under mark på deras fastighet.

Ändringen berör två ritningar för *Plan- och profilkarta permanent markanspråk* (ändringen syns även på angränsande plankarta 0003), en ritning för *Plankarta tillfälligt markanspråk, Bilaga till plankartor tillfälligt markanspråk, Planbeskrivning, Bilaga till planbeskrivning berörda detaljplaner* samt *Fastighetsförteckning* enligt nedan.

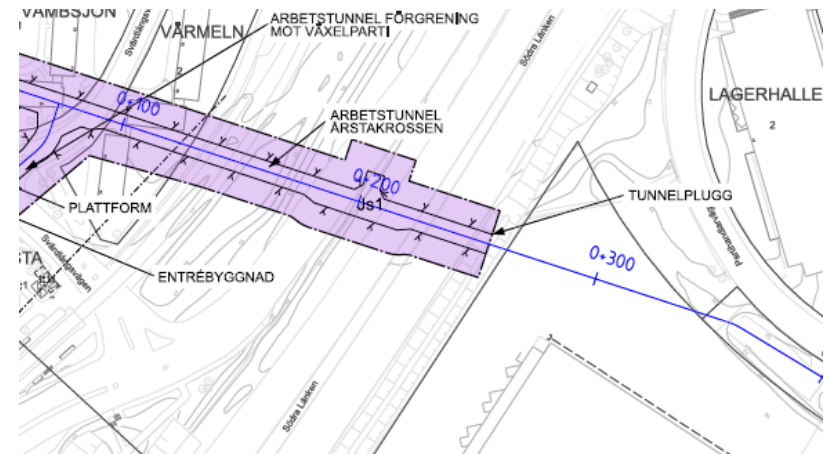
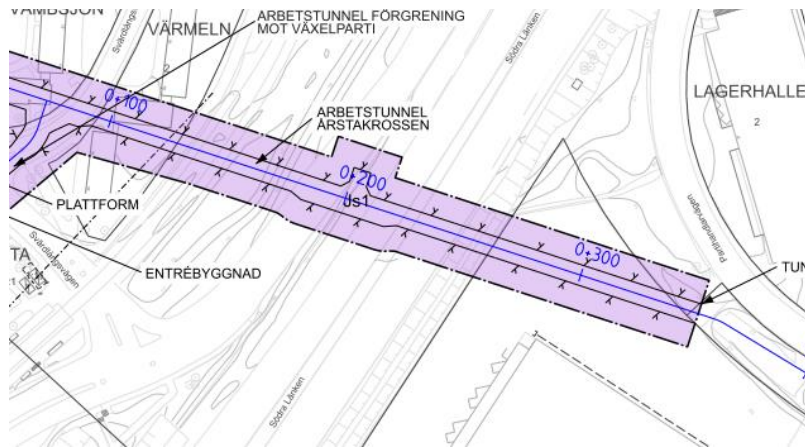
En ny profil som visar tillfälligt markanspråk för arbetstunnel har tagits fram och redovisas i befintlig *Plankarta tillfälligt markanspråk*.

2.4.1 Plan- och profilkarta permanent markanspråk

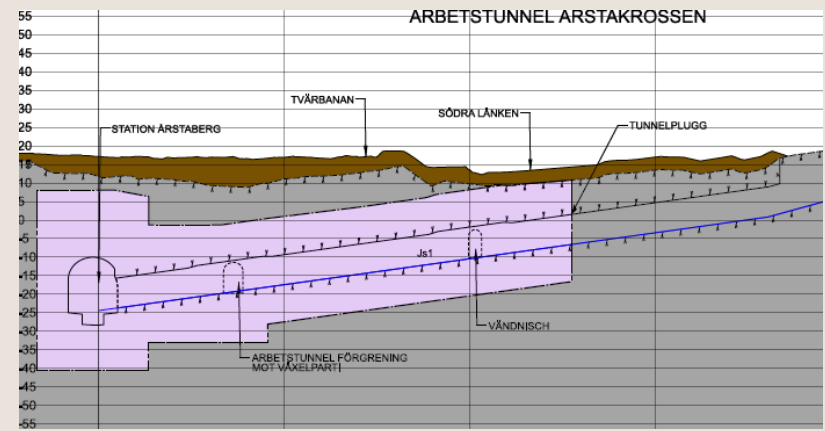
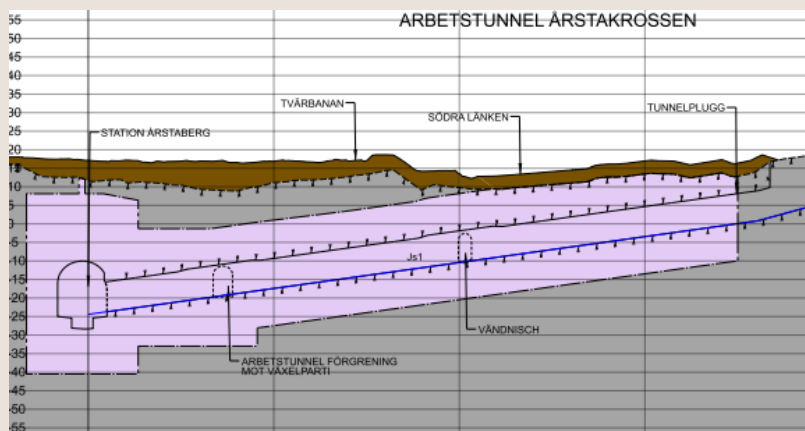
RITNINGSNUMMER GRANSKNINGSHANDLING, 2025-05-05

ÄNDRING EFTER GRANSKNING

M72-X630-10PL-
A0430-00-0004
och
(M72-X630-
10PL-A0418-00-
0003)

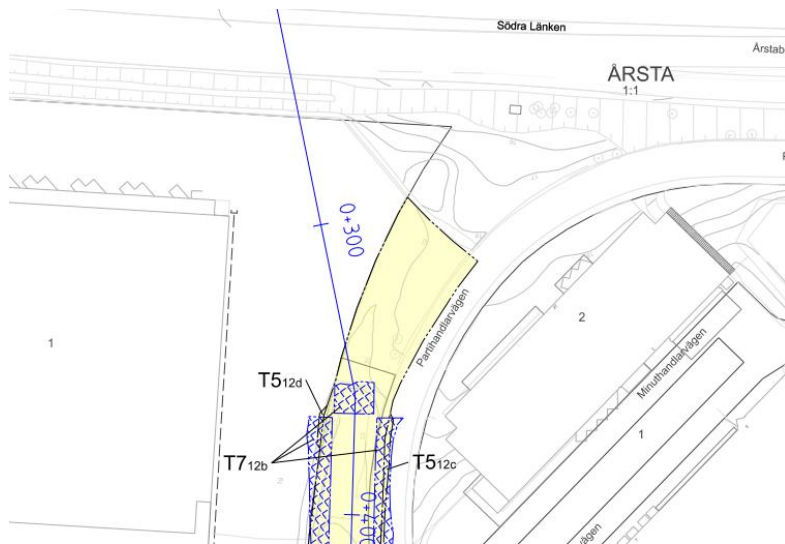
M72-X630-10PL-
A0430-00-0004

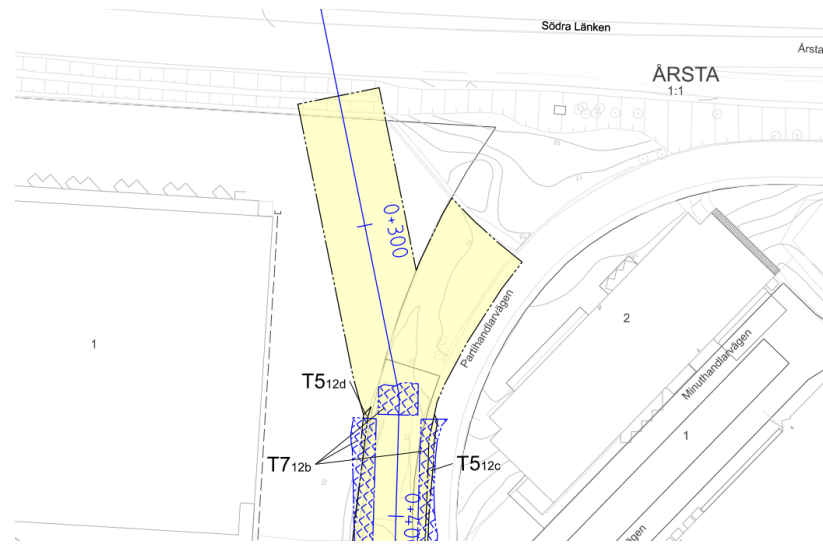
2.4.2 Plankarta tillfälligt markanspråk

RITNINGSNUMMER **GRANSKNINGSHANDLING, 2025-05-05**

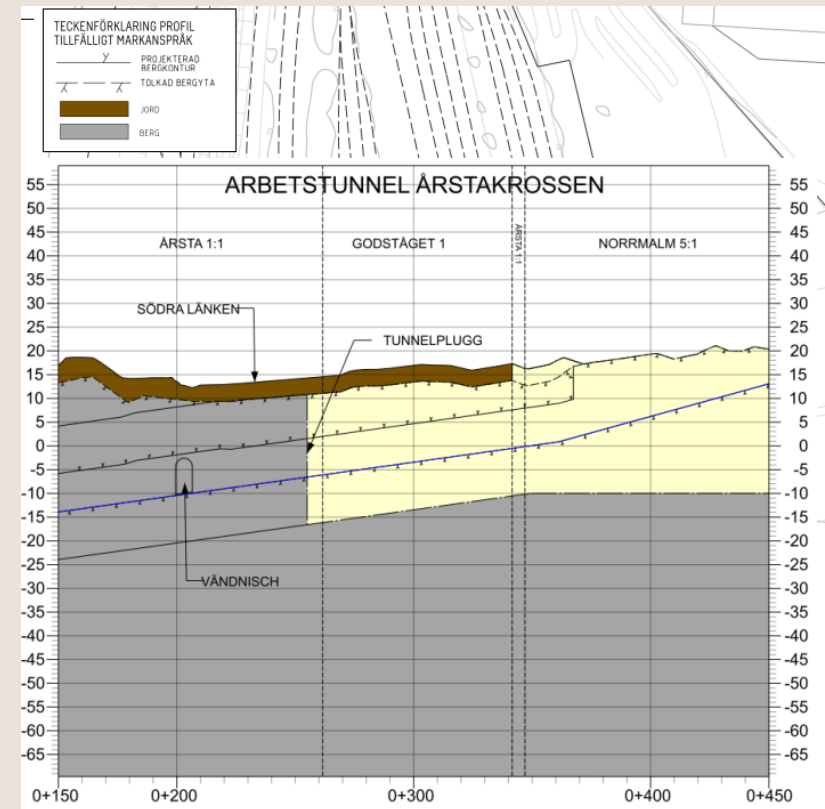
M72-X640-10PL-
A0418-00-1006

ÄNDRING EFTER GRANSKNING

M72-X640-10PL- *Profilen fanns inte med på plankartan i*
A0418-00-1006 *granskningshandlingen.*

2.4.3 Bilaga till plankartor tillfälligt markanspråk

YTANS ANVÄNDNING						INFORMATION, FASTSTÄLLS INTE	
YTANS NAMN	BLAD- NUMMER	ÄND- AMÅL	AKTIVITETER/ARBETSMO- MENT	NYTTJAN- DETID	ANMÄRKNINGAR/ RESTRIKTIONER MM	PRELIMINÄR TID FÖR YTANS ANVÄNDANDE I FÖRHÅLLANDE TILL BYGGSTART	UPPLYSNINGAR/ ANMÄRKNINGAR
12. Årstakrossen - Arbetstunnel Station Årstaberg							
T4 _{12a}	1006	T4	Etablering, spont- och schaktarbeten för arbetstunnel. Tunnelmynning för berguttag av arbetstunnel, station och växelparti, byggnation av stationsutrymmen samt uttag av bergmassor från TBM och in- och utleveranser till dessa maskiner. Igensättning av arbetstunnel med plugg.	9 år	Förstärkning av bergtunnel kommer att lämnas kvar.	År 1 till 9	I arbetstunneln kommer en plugg att installeras i sektion 0+350 0+255 när byggnationen är klar. Den del som är närmst tunnelmynningen återfylls. Delen under Godståget 1 utgörs av arbetstunnel, inklusive bergförstärkning, och ligger under mark.

2.4.4 Planbeskrivning

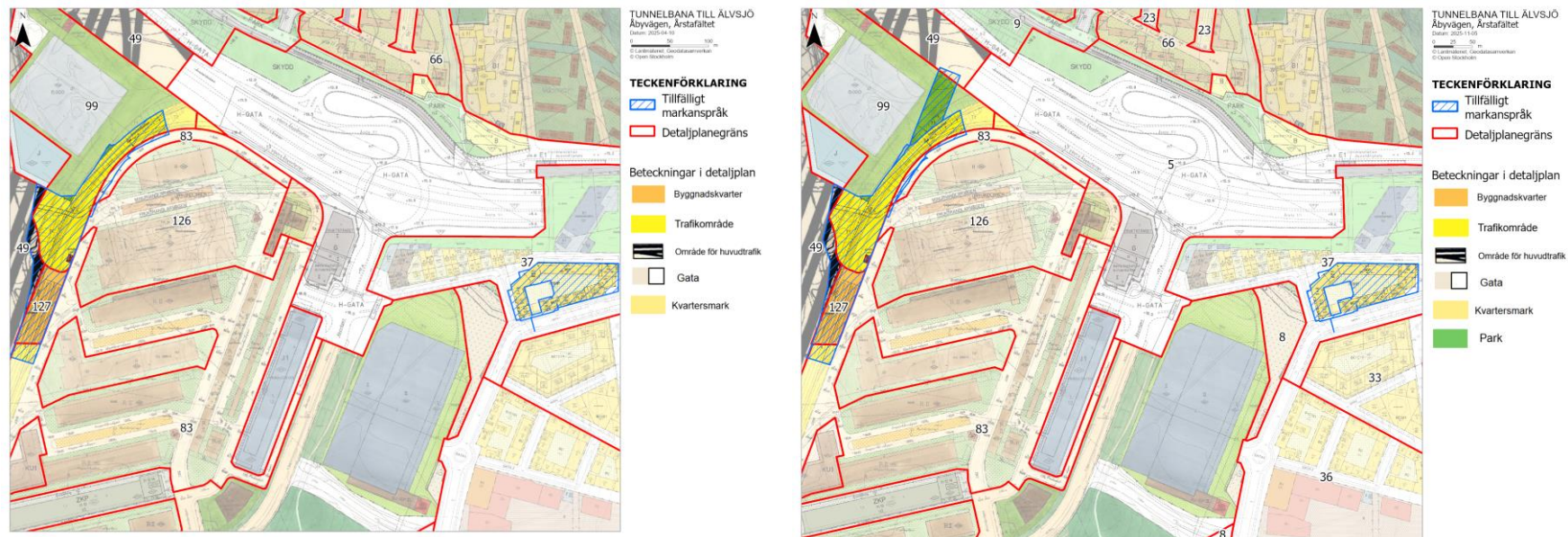
KAPITEL/AVSNITT	ÄNDRING EFTER GRANSKNING
4.8.4.1	4.8.4.1 Beskrivning av ytbehov för station Årstaberg Station Årstaberg föreslås att byggas med arbetstunnel som byggmetod, se avsnitt 4.8.4.2 för motiv till vald byggmetod. Valt alternativ lokaliseras till Årstakrossen. Tunneln passerar under Södra länken och ansluter till station Årstaberg. Tunnelmynningen med tillhörande etableringsyta placeras på en yta som i dag används för krossning av bergmaterial. Jorddjupet i området medför att det behövs en cirka 170 meter lång ramp för att komma ner till önskat djup för tunnelmynningen. Behovet av etableringsyta vid tunnelmynningen vid Årstakrossen uppgår till cirka 14 800<u>17 300</u> kvadratmeter. Dessutom behövs två ytor för säkerhetsavstånd vid spontarbeten på cirka 80 kvadratmeter. Etableringsytan vid stationen bedöms bli cirka 7 900 kvadratmeter. Vertikalschakt för hissar blir cirka 41 meter djupt, 410 kvadratmeter stort och föreslås att placeras nära busstorget och Svärdlångsvägen.

2.4.5 Bilaga till planbeskrivning berörda detaljplaner

NR	DATUM LAGA KRAFT AV DETALJPLANEN	GENOMFÖRANDETID	IANSPRÅKTAGEN AREAL (M2)	TILLÅTEN MARKANVÄNDNING FÖR BERÖRD DEL AV DETALJPLANEN	HUR OMRÅDET ANVÄNDS IDAG
49	17 april 1959	Saknas	<u>1716</u> 1565	Område för huvudtrafik	Ovan mark används området till grönyta och Älvsjömässan.

NR	DATUM LAGA KRAFT AV DETALJPLANEN	GENOMFÖRANDETID	IANSPRÅKTAGEN AREAL (M2)	TILLÅTEN MARKANVÄNDNING FÖR BERÖRD DEL AV DETALJPLANEN	HUR OMRÅDET ANVÄNDS IDAG
83	26 oktober 1961	Saknas	1297 1419	Trafikområde (T). Med "T" Betecknat område får användas endast för trafikändamål.	Ytan används för materialupplag, Årstakrossen (Skanska).
99	10 mars 1983	Saknas	10970 9474	Specialområde, järnvägstrafik (T1, u, z). Med "T1" betecknat område får användas endast för järnvägstrafik och därmed samhörigt ändamål. Med "u" betecknat område skall lämnas utrymme för allmänna underjordiska ledningar och deras underhåll. Med "z" betecknat område skall vara tillgängligt för allmän gatutrafik. Prickmark, område som inte får bebyggas (F1 Skyddsområde). Inom F1 betecknat område får inte schaktning eller utfyllnad göras.	Ytan används för materialupplag, Årstakrossen (Skanska). Även grönyta med växtlighet och asfaltsyta för logistikverksamhet berörs.

Figur 13

2.4.6 Fastighetsförteckning

Ändringen innebär att fastigheten GODSTÅGET 1 inte längre belastas med permanent markanspråk under mark (Js1). Ändringen innebär även att GODSTÅGET 1 belastas med ett ökat tillfälligt markanspråk (T4_{12a})

motsvarande 2 237 kvadratmeter respektive 214 kvadratmeter för ÅRSTA 1:1. Ändringen innebär även STOCKHOLM NORRMALM 5:1 inte längre påverkas av permanent markanspråk under mark (Js1) i denna del.

2.5 Redaktionella ändringar och förtydliganden

I detta avsnitt redovisas olika redaktionella ändringar och förtydliganden som tillkommit efter granskningen. Det handlar om ändringar som inte berör enskilda fastighetsägare och som är av enklare karaktär som

exempelvis förtydliganden i text och justering av linjetyp i plankarta. Redovisningen görs med indelning på varje berörd handling i järnvägsplanen.

2.5.1 Översiktskarta för tvärsektioner

Översiktskartorna har ändrats vad gäller sektionsmarkeringar eftersom mycket små justeringar har gjorts i tvärsektionernas snitt. Följande sektioner har justerats: 01-1, 001-1, 08-1, 09-4, 10-2, 14-1. I och med att

teknikbyggnaden på Långholmen har tagits bort har även översiktskarta med sektion 04-1 utgått.

2.5.2 Översiktskarta med bladindelning för tillfälligt markanspråk

Översiktskarta med bladindelning för tillfälligt markanspråk har uppdaterats då blad 0002 har utgått. Detta framgår även av miniatyren i samtliga plankartor med tillfälligt markanspråk.

Tunnelbana mellan Fridhemsplan och Älvsjö är ett samverkansprojekt mellan staten, Stockholm stad och Region Stockholm. Region Stockholm har i uppdrag att planera och bygga dels den nya tunnelbanelinjen, dels en ny depå i Älvsjö för tågen på den nya linjen. Stationerna på den nya linjen är Fridhemsplan, Liljeholmen, Årstaberg, Årstafältet, Östbergahöjden och Älvsjö.